

Briuselis, 2018 m. gegužės 28 d.
(OR. en)

9418/18

Tarpinstitucinės bylos:
2018/0107 (COD)
2018/0108 (COD)

JAI 516
COPEN 166
CYBER 117
DROIPEN 76
JAIEX 56
ENFOPOL 284
DAPIX 158
EJUSTICE 62
MI 399
CODEC 873

PRANEŠIMAS

nuo:	Pirmininkaujančios valstybės narės
kam:	Tarybai
Dalykas:	Elektroniniai įrodymai a) Reglamentas dėl Europos e. įrodymų pateikimo ir saugojimo orderių b) Direktyva dėl teisinių atstovų įrodymų rinkimo tikslais = Politiniai debatai

I. Įvadas

1. 2018 m. balandžio 17 d. Komisija priėmė du pasiūlymus dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų: *pasiūlymą dėl Reglamento dėl Europos elektroninių įrodymų baudžiamosiose bylose pateikimo ir saugojimo orderių*¹ ir *pasiūlymą dėl Direktyvos, kuria nustatomos teisinių atstovų skyrimo įrodymams baudžiamosiose bylose rinkti suderintos taisyklės*². Jais siekiama pagerinti tarpvalstybinę prieigą prie elektroninių įrodymų sukuriant teisinę sistemą teismo sprendimams, tiesiogiai skirtiems paslaugų teikėjų teisiniams atstovams, be valstybės narės, kurioje yra jų teisinis atstovas, institucijų įsikišimo.

¹ Dok. 8110/18.

² Dok. 8115/18.

Per pirmąsias ekspertų diskusijas ir debatus Policijos ir teismo bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose koordinavimo komitete (CATS) paaiškėjo keletas politiškai svarbių klausimų, kuriuos pirmininkaujanti valstybė narė nori pateikti TVR tarybai birželio 4 d., kad būtų suteiktos politinės gairės ne tik dėl to, kokios krypties laikytis būsimose derybose dėl šių pasiūlymų, bet ir dėl ES išorės santykių šiuo klausimu su pagrindiniais partneriais, tokiais kaip JAV.

II. Komisijos pasiūlymų dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų taikymo sritis

2. Nors delegacijos palankiai įvertino šiuos pasiūlymus, keletas jų apgailestavo, kad siūlomo reglamento taikymo sritis yra ribota, nes jis netaikomas *tiesioginei prieigai prie elektroninių įrodymų* (tiesioginei prieigai prie duomenų be trečiosios šalies (paslaugos teikėjo), kuri veiktų kaip tarpininkė, pagalbos), ir *duomenų perėmimui tikruoju laiku*. Daugelio delegacijų nuomone, į šiuos du elementus reikėjo atsižvelgti, nes jie tenkina naudojimo poreikį ir todėl juos reikia nagrinėti toliau ir daug išsamiau. Vis dėlto išsiskyrė nuomonės dėl to, ar tai turėtų būti daroma siekiant juos įtraukti į dabartinius pasiūlymus ar lygiagrečiai su dabartiniais pasiūlymais, kad dabar vykstančios derybos nebūtų atidėtos ir neužsitęstų.
3. Kalbant apie *duomenų perėmimą tikruoju laiku*, ligi šiol pateikti šie argumentai:
 - tai jautri priemonė, kuria daromas poveikis privatumui,
 - ši galimybė numatoma daugumoje nacionalinių įstatymų vidaus aplinkybių tikslais, Direktyvoje dėl Europos tyrimo orderio ir JAV Teisinio išaiškinimo dėl teisėto duomenų naudojimo užsienyje įstatyme (CLOUD įstatyme); bet koks ES teisinis pagrindas duomenų perėmimui tikruoju laiku turėtų būti siejamas su šia platesne sistema ir juo turėtų būti atsižvelgiama į poreikį suteikti valstybių narių institucijoms visapusiškas kovos su nusikalstamumu skaitmeniniame amžiuje priemones (kurias turi JAV valdžios institucijos). Be to, valstybės narės pažymėjo, kad svarstant šią priemonę taip pat reikėtų apsvarstyti galimybę perėmimą tikruoju laiku įtraukti į vykdomąjį susitarimą pagal JAV CLOUD įstatymą abipusiu pagrindu.

4. Kalbant apie *tiesioginę prieigą prie elektroninių įrodymų*, ligi šiol pateikti šie argumentai:

- tai veiksminga priemonė, kuria, kai nėra nustatoma vieta arba jei paslaugų teikėjas nebendradarbiauja, valstybių narių valdžios institucijoms suteikiama galimybė nuotoliniu būdu gauti prieigą prie duomenų, kurie gaunami atlikus kratą ir atlikus įrenginio poėmį arba naudojantis teisėtai gautais prisijungimo prie paskyros duomenimis;
- šiuo metu nacionalinės teisės aktai, reglamentuojantys tokią tiesioginę prieigą valstybėse narėse, yra labai skirtingi, visų pirma tai pasakytina apie jais suteikiamas apsaugos priemones ir įgaliojimus;
- galbūt būtų naudinga sukurti bendrą ES sistemą, tačiau tokį ES požiūrį reikėtų išsamiai apsvarstyti atsižvelgiant į tas skirtingas nacionalines teisines sistemas ir nuodugniai išnagrinėti tam tikrus teisinius klausimus, įskaitant tinkamą teisinį pagrindą.

5. ***Ministrų prašoma pasikeisti nuomonėmis dėl klausimo skubos ir dėl to, kaip artimiausiu metu pratęsti diskusiją apie ES sistemos, apimančios tiesioginę prieigą prie elektroninių įrodymų ir duomenų perėmimą tikroju laiku, sukūrimą.***

III. Pastarojo meto tarptautiniai įvykiai ir JAV CLOUD įstatymo poveikis

6. 2018 m. kovo 23 d. JAV Kongreso priimtame JAV CLOUD įstatyme ³ 1986 m. Saugomų ryšių įstatymo daliniu pakeitimu patikslinama, kad JAV paslaugų teikėjai privalo laikytis JAV išduotų orderių atskleisti turinio duomenis nepaisant to, kur tokie duomenys saugomi ⁴. Be to, pagal JAV CLOUD įstatymą tam tikromis sąlygomis leidžiama sudaryti vykdomuosius susitarimus su užsienio vyriausybėmis, kurių pagrindu JAV paslaugų teikėjai galėtų teikti turinio duomenis tiesiogiai toms užsienio vyriausybėms (taip pat perimti laidiniu ryšiu siunčiamą informaciją), laikydamiesi sąlygų, kurios turi būti apibrėžtos vykdomuosiuose susitarimuose.

³ Teisinis išaiškinimas dėl teisėto duomenų naudojimo užsienyje.

⁴ Todėl JAV prieš korporaciją „Microsoft“ byloje ta pačia tema iškeltas klausimas, t. y. ar pagal 1986 m. Saugomų ryšių įstatymą JAV teisėsaugos institucijos, gavusios teismo orderį, gali reikalauti, kad JAV įsikūręs paslaugų teikėjas pateiktų elektroninio pašto paskyros, saugomos užsienyje esančiame serveryje, turinį, tapo nebeaktualus.

7. Aptardami šį klausimą kovo mėn. įvykusiame TVR tarybos posėdyje ministrai pasisakė už bendrą ES požiūrį JAV atžvilgiu ir pabrėžė, kad tai ne tik labai padėtų nustatyti teisinį aiškumą paslaugų teikėjams ir valstybių narių kompetentingoms institucijoms, bet ir būtų užkirstas kelias skirtingų režimų paplitimui, susiskaidymui Europos Sąjungoje ir nevienodos tvarkos valstybėms narėms taikymui.
8. Gegužės 18 d. CATS posėdyje Komisija ir Tarybos Teisės tarnyba patikslino, kad ES yra kompetentinga įsitraukti į tokias derybas su JAV, o valstybės narės neturėtų pradėti dvišalių derybų. Be to, Komisija pabrėžė kai kuriuos iš pirmiau nurodytų naudingų aspektų. 2018 m. gegužės 22–23 d. Sofijoje surengtame ES ir JAV ministrų susitikime Komisija ir pirmininkaujanti valstybė narė taip pat patikslino ES turimą kompetenciją šiuo klausimu.
9. ES ir JAV vykdomojo susitarimo sudarymas taip pat turėtų būti vertinamas atsižvelgiant į ką tik įsigaliojusio Bendrojo duomenų apsaugos reglamento 48 straipsnio nuostatas. Tame straipsnyje numatoma, kad *„bet kuris teismo sprendimas [...], kuriuo reikalaujama, kad duomenų valdytojas arba duomenų tvarkytojas perduotų ar atskleistų asmens duomenis, gali būti bet kuriuo būdu pripažįstamas arba vykdytinas, tik jei jis grindžiamas tarptautiniu susitarimu [...] [tarp] prašymą pateikusių trečiosios valstybės ir Sąjungos [...], nedarant poveikio kitiems perdavimo pagrindams pagal [V] skyrių“*.
10. Galiausiai apibrėžiant būsimus santykius daug dėmesio reikėtų skirti atitinkamuose teisės aktuose nustatytoms taisyklėms dėl atvejų, kai paslaugų teikėjai tampa prieštaringų nacionalinės teisės aktų įkaitais. JAV CLOUD įstatyme numatyta „tarpusavio pagarbos išlyga“⁵, o ES reglamento projekto 15 straipsnyje⁶ nustatyta peržiūros procedūra prieštaringų prievolių atveju. Siekiant užtikrinti abipusiškumą ir veikimo efektyvumą reikės atidžiai ir išsamiai išnagrinėti tas nuostatas.

⁵ Tarpusavio pagarbos išlyga paslaugų teikėjams suteikiama galimybė prašyti JAV teismo anuliuoti arba pakeisti išduotą orderį dėl duomenų saugojimo arba atskleidimo, jei duomenys yra susiję su JAV pilietybės neturinčiu asmeniu ir jei laikydamiesi šio orderio paslaugų teikėjai turėtų pažeisti įstatymus tos valstybės, su kuria JAV yra sudariusi vykdomąjį susitarimą, kuriame numatytos panašios galimybės paslaugų teikėjams pagal jos įstatymus.

⁶ 15 straipsnyje numatomas dialogas su atitinkamos trečiosios valstybės centrinės valdžios institucija. Tik tuo atveju, jei ta valdžios institucija neprieštarautų, Europos įrodymų pateikimo orderis būtų patvirtintas ir duomenys būtų pateikti.

11. *Ministrų prašoma patvirtinti pageidavimą skubiai pradėti derybas su JAV dėl ES ir JAV vykdomojo susitarimo sudarymo ir paprašyti Komisijos kuo greičiau Tarybai pateikti rekomendaciją dėl derybų įgaliojimų šiuo tikslu. Ministrai raginami paprašyti Komisijos imtis panašių veiksmų Budapešto konvencijos antrojo papildomo protokolo, kuris vadovaujant Europos Tarybai rengiamas šiuo metu, atžvilgiu.*
-